

1734 4

BIJLAGE VAN DE MEMORIE VAN TOELICHTING

NOTA BETREFFENDE DE NEDERLANDSE BIJDRAGE AAN HET PROGRAMMA DER VERENIGDE NATIES VOOR TECHNISCHE HULP AAN ECONOMISCH LAAG-ONTWIKKELDE LANDEN

(Toelichting op artikel 109 Hoofdstuk III van de Suppletoire Begroting 1950.)

Nu het in steeds toenemende mate voor Nederland van belang blijkt te zijn om deel te nemen aan de uitvoering der plannen tot het verlenen van technische hulp aan laag-ontwikkelde landen wordt het als een behoefte gevoeld de beide Kamers der Staten-Generaal in te lichten omtrent de op dit punt bij de Regering bestaande voornemens.

Teneinde aan deze voornemens het nodige reliëf te geven moge hieraan een kort overzicht voorafgaan omtrent aard en omvang der plannen tot verlening van technische hulp door de Verenigde Naties en de Verenigde Staten van Noord-Amerika alsmede omtrent de betekenis, welke deze plannen voor Nederland hebben.

I. *Technical assistance in de Verenigde Naties*

Sedert de oprichting van de Organisatie der Verenigde Naties vormde het onderwerp „technische hulp aan laag-ontwikkelde landen”, voorde op aandringen van vertegenwoordigers van deze landen, steeds weer een punt van bespreking in haar vergaderingen. De hieromtrent naar voren gebrachte voorstellen en suggesties werden tenslotte gekristalliseerd in een resolutie van de Algemene Vergadering der Verenigde Naties van 4 December 1948, waarbij de Secretaris-Generaal werd verzocht maatregelen te treffen voor:

- a. het uitzenden van internationale ploegen deskundigen naar laag-ontwikkelde landen teneinde de Regeringen aldaar van advies te dienen;
- b. het opleiden van deskundigen uit laag-ontwikkelde gebieden in andere landen;
- c. het opleiden van locale krachten door deskundigen uit andere landen;
- d. hulp aan Regeringen voor het verkrijgen van technisch personeel, werktuigen en grondstoffen.

De Algemene Vergadering voteerde een bedrag van 288 000 dollar voor 60 „fellowships” en uitzending van drie missies in 1949. Hieraan is uitvoering gegeven.

Ter continuering van dit programma in 1950 werd door de laatste Algemene Vergadering een bedrag van 676 000 dollar uitgetrokken. In Nederland verbleven twee „fellows”, een Chinees ingenieur en een hooggeplaatst ambtenaar uit Iran, die hier respectievelijk waterbouwkunde en de organisatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek hebben bestudeerd. Verschillende „fellows” van de Verenigde Naties maakten de laatste tijd een korte studiereis naar Nederland, terwijl nieuwe aanvragen voor een opleiding hier te lande thans in behandeling zijn.

Het wereldkundig maken door President Truman van een „Bold New Program” in „Point Four” van zijn inaugurele rede van Januari 1949 (zie sub II), welk programma gedeeltelijk via de Verenigde Naties zou moeten lopen, gaf aan de Verenigde Naties een nieuwe stimulans. Een ontwerp voor een meer uitgebreid plan voor technische hulp door de Verenigde Naties en de Gespecialiseerde Organisatie werd de in Augustus 1949 gehouden negende zitting van de Economische en Sociale Raad der Verenigde Naties voorgelegd. De in deze zitting hierover aangenomen resoluties, die de richtlijnen voor de uitvoering van dit plan omvatten werden vrijwel zonder wijzigingen door de vierde Algemene Vergadering goedgekeurd.

Men vat het begrip „technische hulp” op in de ruimste zin des woords: m.a.w. beseft wordt dat voor de ontwikkeling van laag-ontwikkelde gebieden ook grote aandacht moet worden besteed aan volksgezondheid, volksopvoeding en andere sociale aspecten. Deze hulp zal slechts worden verleend op verzoek en zal geen inbreuk mogen maken op de politieke of economische onafhankelijkheid van het ontvangende land.

De hierbij reeds betrokken Gespecialiseerde Organisaties zijn de Voedsel en Landbouw Organisatie (F.A.O.), de Wereldgezondheidsorganisatie (W.H.O.), de Organisatie der Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur (U.N.E.S.C.O.), de Internationale Luchtvaart Organisatie (I.C.A.O.) en de Internationale Bank voor Ontwikkeling en Herstel.

Naast een bijdrage van de Verenigde Staten (via Point Four) van 10 à 15 miljoen dollar rekende men voor de uitvoering van het programma op een in totaal ongeveer gelijke som aan bijdragen van andere landen, welke ook kunnen worden geleverd in de vorm van te verrichten diensten, die dan op een zeker bedrag worden gewaardeerd.

Teneinde over de financiële regelingen en de bijdragen tot overeenstemming te komen, werd van 12 tot 16 Juni j.l. te Lake Success een Conferentie voor Technische Hulp gehouden, waaraan behalve Leden-Staten der V.N. ook 15 andere landen die (nog) geen lid zijn van de V.N. doch wel van één of meer Gespecialiseerde Organisaties hebben deelgenomen.

Door 50 landen werd aan bijdragen voor de eerste periode lopende tot eind 1951 in totaal ter waarde van ruim 20 miljoen dollar toegezegd. Ruim 12 miljoen dollar hiervan komt van de Verenigde Staten. Het uitgebreide V.N. programma is per 1 Juli j.l. in werking getreden.

II. *Point Four*

In het vierde punt van zijn inaugurele rede op 20 Januari 1949 heeft President Truman zijn „bold new Program” voor ontwikkeling van laag-ontwikkelde gebieden aangekondigd.

Dit programma, dat voor een deel via de Verenigde Naties zal lopen en verder door de Amerikanen zelf zal worden uitgevoerd, biedt twee duidelijk van elkaar te onderscheiden aspecten, n.l.:

1°. technische hulp in engere zin (zoals omschreven sub I, eerste alinea) en

2°. het verlenen van garanties voor het investeren van particulier Amerikaans kapitaal in laag-ontwikkelde gebieden.

Ter financiering van het eerste punt vroeg de President het Congres voor het eerste jaar 45 miljoen dollar te voteren, waarvan ongeveer een derde deel aan het grote Verenigde Naties-programma ten goede zou komen. Met betrekking tot het tweede punt gaf hij in overweging de Export-Import-Bank te machtigen garanties te verlenen voor Amerikaanse particuliere beleggingen in laag-ontwikkelde gebieden; voorts ligt het in de bedoeling om bilaterale verdragen te sluiten teneinde de Amerikaanse ondernemer te beschermen tegen eventuele discriminerende of onbillijke behandeling.

De basis van dit „bold new program” is de Amerikaanse-democratische conceptie, dat de minder ontwikkelde gebieden geholpen moeten

worden teneinde zichzelf te kunnen helpen en wel door stimulering van de productie, waarbij echter iedere vorm van exploitatie moet worden uitgesloten. De aard van de hulp zal voornamelijk zijn technisch-economisch, dus niet militair of uitsluitend financieel. Het doel is het bevorderen van welvaart en vrede in de laag-ontwikkelde gebieden, hetgeen ook de bestrijding van het communisme in deze gebieden ten goede zal komen. Men verwacht van dit plan tevens economische voordelen voor de Verenigde Staten, terwijl ook grotere aanvoer van grondstoffen uit niet-dollargebieden naar Europa en een uitbreiding van afzetgebied voor dit werelddeel in het vooruitzicht worden gesteld.

Het ligt niet in de bedoeling Point Four tot een uitsluitend Amerikaanse onderneming te ontwikkelen. Duidelijk is te kennen gegeven, dat men buitenlandse experts wil inschakelen. In dit verband denkt men in het bijzonder aan landen als het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk en Nederland, die een grote ervaring hebben op dit terrein en over de gewenste deskundigen beschikken.

Voor de uitvoering van het eerste deel van het Point-Four programma werd tenslotte 35 miljoen dollar gevoteerd. Hiervan zal ruim 12 miljoen dollar dienen voor het uitgebreide V.N.-programma (zie sub I). Met het ontwerpen van in de praktijk bruikbare garanties voor particuliere Amerikaanse beleggingen in laag-ontwikkelde gebieden zal echter nog enige tijd gemoeid zijn.

III. Belang van de hulpprogramma's

Het moet van belang geacht worden om aan de programma's voor technische hulp actief mede te werken. Immers zij zijn er op gericht om de vaak zeer grote tegenstellingen in levensstandaard en koopkracht tussen de economisch vergevorderde en laag-ontwikkelde landen te verzachten, waardoor internationale spanningen worden verminderd en welvaart en vrede worden bevorderd. Nederland kan, in het bijzonder door zijn langdurige overzeese ervaring, aan laag-ontwikkelde landen vruchtbare steun verlenen.

Deelneming aan de hulpprogramma's zal ook Nederland zelf ten voordele strekken om de volgende redenen:

a. Door het opleiden in Nederland van „fellows” der Verenigde Naties (geselecteerde ambtenaren, deskundigen) wordt in het buitenland grotere bekendheid gegeven aan de Nederlandse wetenschap en het Nederlandse bedrijfsleven;

b. door het uitzenden van Nederlandse specialisten zowel voor missies der Verenigde Naties als om in minder-ontwikkelde landen van advies te dienen, zullen wellicht in deze landen mogelijkheden voor de Nederlandse export worden geopend;

c. aangezien de technische hulpprogramma's worden begrensd door het feit, dat het aantal hiervoor beschikbare experts beperkt is, worden kansen geboden tot plaatsing van Nederlandse intellectuelen en technici, waarvan — naar de cijfers van de thans aan de inrichtingen voor hoger onderwijs studerende en de geboorte-statistieken doen vermoeden — binnen afzienbare tijd de plaatsingsmogelijkheden in Nederland onvoldoende zullen zijn. Nu Indonesië als afzetgebied voor Nederlands intellect in betekenis zal verminderen, zal men een werkterrein moeten gaan zoeken in andere gebieden, zoals in Afrika, Latijns Amerika en Azië.

In verband met het voorgaande is er naar gestreefd Nederland een werkzaam aandeel in de uitvoering van de „technical-assistance” te doen verkrijgen; de hiervoor getroffen maatregelen zijn in de volgende hoofdstukken omschreven.

IV. Voorbereidingen in Nederland

Ten behoeve van de voorbereiding en uitwerking van de technische hulpverlening in Nederland werd een interdepartementale Werkcommissie Inzake Technische Hulp Aan Laag-ontwikkelde Landen ingesteld (korthedshalve „Withall” gedoopt).

De Withall, waarin behalve de verschillende Ministeries ook het Indisch Instituut, de Stichting Culturele Samenwerking, het Centraal Bureau der T.N.O., het Afrika Instituut en het Planexport Bureau zijn vertegenwoordigd, staat onder leiding van prof. dr. E. de Vries, van het Ministerie voor Uniezaken en Overzeese Rijksdelen, terwijl dr. C. L. Patijn van het Ministerie van Buitenlandse Zaken optreedt als Vice-Voorzitter.

Naar aanleiding van in deze Commissie gevoerde besprekingen werd een nota opgesteld getiteld: „Possibilities of technical assistance to underdeveloped countries in and through the Netherlands”, welke nota de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties in October 1949 werd overhandigd.

Voorts wordt een kartotheek aangelegd van deskundigen, zowel

met Nederlandse als met Indonesische ervaring, die geschikt en bereid zijn om in het kader der hulpprogramma's te worden uitgezonden. Men heeft zich daartoe o.a. tot verschillende categorieën gerepareerden en gepensioneerden uit Indonesië gewend, en de medewerking ingeroepen van verschillende Nederlandse Ministeries en onderzoekingsinstellingen. Ook zijn hiervoor contacten gelegd met Plan-Export en het Koninklijk Instituut voor Ingenieurs. Een geselecteerde lijst van experts zal de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties binnenkort worden aangeboden.

De Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening benoemde voor de coördinatie tussen het Ministerie en de Landbouwhogeschool ten behoeve van de Technical Assistance een contactcommissie, waarin ook vier Wageningse hoogleraren zitting hebben, o.a. voor het kiezen van eventueel gevraagde land- en bosbouwdeskundigen.

Aan verschillende aanvragen van het Secretariaat der Verenigde Naties om deskundigen kon reeds worden voldaan, terwijl thans nieuwe verzoeken in behandeling zijn.

In vergevorderd stadium van voorbereiding is het plan tot oprichting in Nederland van een opleidingscentrum voor luchtvaart. Prof. Schermerhorn, die de initiatiefnemer van dit plan is, heeft reeds in Maart 1949 tijdens een bezoek aan Lake Success hierover van gedachten gewisseld met ambtenaren van het Secretariaat der Verenigde Naties. Bij deze en andere gelegenheden bleek, dat er bij het Secretariaat der Verenigde Naties plannen bestaan om, zodra het meer uitgebreide Verenigde Naties-programma in werking treedt, een tweetal dergelijke internationale instituten in het leven te roepen, een in Nederland en een in de Verenigde Staten. Dit centrum zou een waardevolle bijdrage zijn voor de ontplooiing van laag-ontwikkelde gebieden. Een groot aantal „fellows” uit deze gebieden zou van deze opleiding kunnen gebruik maken, terwijl ook studenten uit Nederland en de Overzeese Rijksdelen, alsmede uit Indonesië, hiervan zouden kunnen profiteren.

Van de zijde van het Secretariaat der Verenigde Naties werd de suggestie gedaan om in Nederland internationale cursussen op het gebied van statistiek en het formuleren van structurele ontwikkelingsplannen te organiseren en een model waterloopkundig laboratorium op te richten. Dit laatste voorstel is reeds in nadere overweging genomen.

Nederland zal voor het verlenen van technische hulp in belangrijke mate moeten steunen op de Nederlandse Universiteiten, Hogescholen en onderzoekingsinstellingen. De Universiteiten van Leiden en Utrecht, die zich sedert lang hebben toegelegd op een op Indonesië gerichte studie, en andere instellingen, zoals de Tropische Afdelingen van Wageningen en de op Zuid-Oost Azië georiënteerde opleidingen aan de Gemeente Universiteit van Amsterdam, zullen voor dit doel wellicht waardevolle bijdragen kunnen leveren. In verband hiermede is door de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen een commissie ingesteld om te onderzoeken op welke wijze het Universitair onderwijs kan worden hervormd met het oog op gebleken internationale behoeften.

Indien in het kader van deze plannen opleidingscentra of seminaria zouden worden georganiseerd waar in het Engels en/of in het Frans wordt doceerd, zou het talenvraagstuk waarvoor men op het Secretariaat der Verenigde Naties enige vrees koestert, geen probleem meer behoeven te vormen.

Voorts ligt het in de bedoeling om ook de aandacht van het particuliere bedrijfsleven te vestigen op de verschillende aspecten die de technische hulpverlening biedt.

Zowel in de laatste Algemene Vergadering der Verenigde Naties, als in conferenties van Gespecialiseerde Organisaties heeft het onderwerp „technical assistance” sterk de aandacht getrokken. Bij al deze gelegenheden is door de Nederlandse Delegatie belangstelling uitgesproken en in algemene zin Nederlandse medewerking in uitzicht gesteld.

V. Organisatie in Nederland

Voor de uitvoering van de steeds in omvang toenemende werkzaamheden in verband met de hulpverlening in en door Nederland, is thans een klein Bureau ingesteld. De functies, die het te vervullen heeft, zijn zowel op het buitenland als op Nederland gericht.

Zij omvatten:

a. oriëntatie omtrent hetgeen geschiedt bij de Verenigde Naties, de Gespecialiseerde Organisaties en de landen die hulp vragen, inzake de uitvoering van het programma. Het is nodig, volledig georiënteerd te blijven inzake de wensen die de onontwikkelde landen hebben;

b. contact met Universiteiten en wetenschappelijke instituten inzake het opleiden, afstaan en ontvangen van deskundigen;

c. contact met de Ministeries en het bedrijfsleven ter coördinatie van de werkzaamheden;

d. ontvangst van buitenlanders, waarbij de vele persoonlijke diensten zeer tijdrovend zijn (visa, huisvesting, het in contact brengen met deskundigen in Nederland, financiële besommingen, hulp in geval van ziekte, sociale contacten etc.).

Dit Bureau staat onder supervisie van een Commissie van Beheer, waarin als vaste leden zijn benoemd vertegenwoordigers van de Ministeries, die het nauwst bij de technische hulpverlening zijn betrokken. De voltallige Withall zal daarnaast slechts om de twee of drie maanden behoeven te vergaderen.

Op verschillende punten is regelmatig contact gewenst met de instanties die zorgdragen voor de technische bijstand aan Indonesië en de Overzeese Rijksdelen. Dit contact wordt nu bevorderd door huisvesting van bovengenoemd Bureau in het Ministerie voor Uniezaken en Overzeese Rijksdelen.

VI. De Nederlandse bijdrage

Overeenkomstig van de Regering bekomen machtiging heeft de Nederlandse Vertegenwoordiger in de Economische Commissie van de laatste Algemene Vergadering der Verenigde Naties verklaard, dat Nederland bereid is „to carry a proportioned share of the costs of future programs”. Met dit evenredig deel werd gedacht aan 1,4 %; het percentage dat Nederland betaalt in de contributie van de Verenigde Naties. Nader zou kunnen worden bepaald of dit percentage inderdaad als juist moet worden gezien, bijvoorbeeld of het percentage voldoende tot uitdrukking zal brengen welk belang Nederland aan de programma's voor technische hulp hecht. Voorlopig werd rekening gehouden met een bedrag van 1,5 miljoen gulden; hetgeen is gebaseerd op een raming van de „technical-assistance”-begroting van de Verenigde Naties op ongeveer 30 miljoen gulden voor het eerste jaar.

De Verenigde Naties hebben gevraagd om bijdragen in geld, diensten of andere middelen. De Nederlandse bijdrage moet in verband met de deviezenpositie uitsluitend in niet-converteerbare guldens luiden. Het territorium waarop deze guldens kunnen worden gebruikt is noodzakelijkerwijze beperkt. De Nederlandse bijdrage zal derhalve het karakter van dienstverlening moeten dragen.

In verband hiermede zijn door de Withall voorlopige voorstellen uitgewerkt om de Nederlandse bijdrage te besteden, welke voorstellen aan de Verenigde Naties ter goedkeuring zijn voorgelegd. Zij behelzen voorlopig de volgende wijzen van besteding:

1. Toelagen voor studie en levensonderhoud aan studenten en

deskundigen uit laag-ontwikkelde landen, die in Nederland worden opgeleid.

2. In Nederland te verrekenen kosten verband houdende met de uitzending van deskundigen uit Nederland naar laag-ontwikkelde gebieden; bijvoorbeeld toelagen aan achtergebleven familieleden of verrekening van salaris met de instantie, waarbij de deskundige in dienst is.

3. Speciale projecten. Hierbij wordt in de eerste plaats gedacht aan de projecten waarvoor het Secretariaat van de Verenigde Naties reeds belangstelling heeft getoond; n.l. een opleidingscentrum voor luchtkartering en een waterloopkundig laboratorium te Delft (vide sub IV). Men zou dit laatste project gaarne ingericht zien als een demonstratiecentrum van methoden en kunstwerken voor drooglegging en landwinning.

4. Documentatie. Een bijdrage zou kunnen worden geleverd voor internationalisering van door het Indisch Instituut reeds periodiek in het Nederlands verstrekte documentatie op het gebied van de tropische landbouw. Dit zou inhouden publicatie in het Engels van een referaten-organ over tropische voedsel- en landbouwproblemen, hetgeen voor de ontwikkeling van laag-ontwikkelde gebieden zeer nuttig zou kunnen zijn. Voorts wordt in het buitenland vaak het gemis gevoeld aan voldoende brede verspreiding van Nederlandse wetenschappelijke publicaties. In overleg met de F.A.O., U.N.E.S.C.O., W.H.O., etc., zouden van bepaalde publicaties grotere aantallen beschikbaar kunnen worden gesteld.

Waar inmiddels bleek dat enerzijds het totaal van de contributies der verschillende landen op ongeveer 20 miljoen dollar zou uitkomen, doch anderzijds de eerste periode niet over een jaar, maar van 1 Juli 1950 tot eind 1951 zou lopen, is, mede in verband met het Nederlands belang bij de „technical-assistance”, door de Nederlandse vertegenwoordiger op de van 12—16 Juni gehouden Technische-Hulp Conferentie, onder voorbehoud van ratificatie, een Nederlandse bijdrage toegezegd van f 1 520 000 (tegenwaarde van rond 400 000 dollar) voor de eerste 18 maanden.

Tenslotte zullen nog kosten moeten worden gemaakt voor het uitvoerend Bureau en deelneming door Nederland aan conferenties betrekking hebbende op technische bijstand, welke steeds meer worden georganiseerd, met name in Afrika, Zuid-Oost Azië en Latijns Amerika. Het bijwonen van deze conferenties is noodzakelijk om van de ontwikkelingen op de hoogte te blijven en in de hulpprogramma's een werkzaam aandeel te verkrijgen. Deze z.g. „interne uitgaven”, die voor het eerste jaar op f 100 000 moeten worden geraamd, staan echter uit de aard der zaak buiten de Nederlandse bijdrage aan de Verenigde Naties.